

ting hebben
king te be-
zindheid is,
el kan doen
el voor het
oorafgaande
taken en be-
algemeene
overzichtelij-
en feitelijke
g en zin tot
althans wat
Wij achten
sele grensaf-
veoegdheden
sonder be-
nks alle pla-
positie van
de vraag of
is) moet er
en duidelijk-
te laten aan-
nden", zooals
Wanneer dan
verwijst naar
de omzich-
ndernemings-
rechtskracht
noemde voor-
te van dezen
len, die zich
ndernemings-
de wijze kun-
van Toelich-
wet, die be-
althans onze-
in dezen tijd
heeft, nieuwe

P. GROEN.

ONDERWIJS

te laten we-
terwijzer zich
r alles vóór,
voor Beroeps-
nee opgedaan
goed ingericht
k beunhazerij
t u alleen tot

au gewoonlijk
ool, maar het
de onderwij-
zulk een in-
l, dan draagt

voor Beroeps-
epaald beroep
ld naar aller-
Opmerksaam-
concentratie,
bepaald inte-
au te nemen
heid, waarmee
a geest tracht
het u eens te
velke opdrach-

oon zich snel
b.v. deze vra-
htereenvolgens
er. Wat is er
uw; er klinkt
auto aanrijden.

p.) den onzin
eb drie broers:
liep met de
hen de lippen.

an een vrouw,
aan zelfmoord.
stelt men b.v.

oord: Waarom
hun manieren.
bedelaars geen

den arbeid van
t; omdat men
a anderen.
ligt in Gelder-
vocaat, dichter,

Nelle, Blocker,

Eén van Napoleons veldheeren was: Nelson, Ro-
bespierre, Danton, Ney.

Deze vragen zijn misschien wel voldoende, om al-
thans eenig idee te krijgen, van wat op een bureau
voor beroepskeuze zóoal wordt gevraagd.

Misschien vond u de bovengenoemde vragen vrij een-
voudig, er zijn er ook wel, die heusch niet zoo gemak-
kelijk zijn, en bovendien, de tijd speelt hier een zeer
belangrijke rol.

Een onderzoek op een bureau voor beroepskeuze
leidt meermalen tot resultaten, die zonder meer be-
langwekkend kunnen genoemd worden:

Zoo vertelt prof. Waterink ergens het volgende:
„Bij mij kwam een moeder met een klein meisje.
Ze zat in de tweede klas van de lagere school. Een
lichamelijk zeer weinig ontwikkeld kindje, maar buit-
engewoon levendig en bij de hand.

De school dreigde het kind terug te plaatsen naar de
eerste klas, omdat het in de tweede klas niet mee kon.
Bij onderzoek bleek, dat wij te doen hadden met een
zeer intelligent kind, dat minstens anderhalf jaar
vooruit was, wat haar intellectueelen leeftijd betreft.
Bovendien had het kind een ongewone belangstelling
voor alles wat haar vreemd was, wilde van alles we-
ten, hoe het in elkaar zat; thuis, zoo vertelde de moe-
der, wilde het ook telkens nieuwe werkjes doen, die
het niet kende. Het kind was bovendien wat neuro-
pathisch en leefde haar naar de onlustzijde nogal aan-
spreekbaar gevoel uit in een soort koppigheid, wan-
neer het haar niet naar den zin ging. Op ons advies
heeft de school het eens geprobeerd, niet door het te-
rug te plaatsen naar de eerste klas maar door het
kind vooruit te laten werken; en zie, dat kind, dat in
October nog op de nominatie stond, om terug geplaatst
te worden naar de eerste klas, verhuisde in Januari
d.a.v. naar de derde klas”.

Dit geval staat niet op zichzelf. De psychotechniek
kan op zeer goede resultaten bogen en heeft reeds heel
wat kinderen en ouders buitengewone diensten bewee-
zen.

Als het bureau een uur of vier met iemand bezig
geweest is — en zoolang duurt het onderzoek — dan
weet men wel 't een en ander van hem af.

En toch — de menselijke ziel geeft haar geheimen
niet zoo maar prijs. Ze is zeer veelzijdig en ge-
compliceerd. Belangrijke gebieden bestrijkt men niet,
althans zeer onvoldoende. Zoo kunnen wilssterkte, be-
trouwbaarheid, karaktervastheid en verantwoordelijk-
heidsgevoel slechts zeer onvoldoende worden bena-
derd en niemand zal ontkennen, dat deze factoren
moeilijk kunnen gemist worden bij het vaststellen van
een goede diagnose. Ik heb een monteur gekend, die
zijn vak al doende had geleerd, zich in den loop der
jaren opwerkte en chef werd op een werf. Daar kreeg
hij soms zeer moeilijke opdrachten, die zijn krachten
te boven gingen. En wat deed de man? „Meermalen”,
zoo vertelde hij mij, „zocht ik 's nachts den Singel op,
ging daar op een bank zitten en puzzelde aan mijn
opdracht om dan den volgende dag te experimen-
teeren”.

Door zijn serieusheid en groote inspanning hand-
haafde hij zich niet alleen, maar dwong hij respect
af bij superieuren en ondergeschikten.

U hebt het al begrepen, dat was een man van het
oude stempel.

„Maar”, zult u misschien zeggen, „wat hebben we
dan aan het advies van zoo'n bureau voor Beroeps-
keuze, als de betrouwbaarheid in 't geheel niet vast
staat? Heeft men er wel wat aan? Mag ik u ook een
vraag stellen? Als u ziek bent en u laat een dokter
komen, vindt u het dan soms vreemd als hij u ver-
schillende vragen stelt? Neen toch, want u weet wel,
dat de dokter gegevens moet hebben om de diagnose

vast te stellen, hoewel hem dat meermalen niet ge-
lukt. Welnu — precies eender gaat het op zoo'n bu-
reau. Daar wordt u ook, om de noodige gegevens te
verkrigen, een heel rijtje vragen gesteld. En het zal
u heusch moeilijk genoeg vallen om ze behoorlijk te
beantwoorden. Daarvoor zult u uw kind nauwkeurig
moeten hebben gadegelegen. U zult de beroepskeuze
tot een onderwerp van gesprek moeten maken met
mensen, op wier oordeel u prijs stelt en boven-
dien — u zult er een zaak des gebeds van moeten
maken. En het een en het ander — anders komen we
er niet uit.

Dat kind van u is een heel bijzonder kind. Zóo een-
tje loopt er maar één op de heele wereld, want God
is zijn Maker en geen mensch. Hij valt nooit in her-
haling. Hij schept nog geen twee bladeren aan den-
zelfde boom precies gelijk. Oppervlakkig bezien, is er
geen verschil, maar als u goed kijkt, ziet u de nuan-
ces. Zoo gaat het ook in de menschenwereld. 'k Heb
tweelingen in de klas gehad, die zóo nauwkeurig op
elkaar geleken, dat de verschillen me ontgingen in
't begin, maar verder in 't jaar sprongen ze steeds
duidelijker in 't oog, zoodat je er verbaasd van stond
te kijken, dat je de kinderen eerst met elkaar ver-
wardte.

Evenzoo gaat het met de z.g. dubbelgangers. Ieder
mensch heeft iets eigs en het kan niet anders of de
bedoeling van den Schepper is, dat dit eigs ontwik-
keld wordt, opdat Zijn Wijsheid en Majesteit des te
schoner zouden schitteren en dat kan alléén, door
het kind een werkring en een beroep te verschaffen,
waarin die gaven tot ontplooiing komen.

En nu weten wij wel, dat God den levensloop van
elk mensch tot in bijzonderheden toe bestuurt. Zijn
Raadsplan wordt in elk mensch uitgewerkt, maar
ouders en onderwijzers blijven verantwoordelijk.

En daarom — maakt studie van uw kind, als het
werkt en speelt, als het gezond en als het ziek is. Let
op zijn vragen en op zijn antwoorden. Tracht uit te
vorschen waar zijn interessegebieden liggen. Let ook
op zijn lectuur. Verschaf hem boeken, waarmee hij
zijn geest kan vullen en waardoor zijn kleine wereldje
groter en ruimer kan worden.

Wij vragen onzen kinderen: „Wat wil je later wor-
den?” Maar we krijgen geen of een zeer onbevredig-
gend antwoord en dat maakt ons meermalen wrevelig.

„Als die jongen nu maar wist, wat hij worden wou”.
Maar och arme, hoe zal dat kind het weten! „Ja”,
zegt u, „maar andere kinderen weten het wel”. Daar
heb je z'n neefje, nog jonger dan hij en die weet al
heel goed, wat hij worden wil”.

't Kan zijn, maar 't eene kind is het andere niet.
Dat vergeten we altijd maar weer. De één blijft lan-
ger kind, is nog niet rijp om zulke ernstige vragen
onder de oogen te zien, geniet van zijn jeugd en maakt
zich geen zorgen voor de toekomst.

Zoo kom ik tot mijn eindconclusie: „Werpt al uw
bekommernissen op God. Hij zorgt voor u en ook voor
uw kinderen, als ge maar biddend leeft. „Bidt zonder
ophouden” staat er in den Bijbel. God gaf u uw kin-
deren. Dat betekent een groote verantwoordelijkheid
eenerzijds, maar anderzijds ook een intense vreugde
en een groote eer: kinderen op te voeden in de eerste
plaats tot eer van Hem, die ze u toevertrouwde.

Zeker, uw kind moet een plaatsje hebben in de
samenleving. Dat is zeer belangrijk.

Belangrijker echter is, dat het opgroeit tot een bur-
ger van het Koninkrijk der hemelen. Daarvoor moet
het alleréérst worden toebereid in huis en in school, op
de catechisatie en in de kerk. Ook van onze kinderen
geldt het: „De mensch zal bij brood alleen niet leven,
maar bij alle Woord, dat uit den mond Gods uitgaat”.

K. v. H.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Eenige opmerkingen

naar aanleiding van Dr J. Verkuyt's dissertatie II

Dr Verkuyt begint zijn studie met te verzekeren,
dat de vrijheid van godsdienst, „evenals alle andere
fundamentele rechten..... in de moderne wereld ver-
trede(n) (is) op een wijze, die men 50 jaar geleden voor
ondenkbaar hield”.

Ja, zoo is het, „men” meent telkens weer, dat de
„moderne wereld” tolerant is en toch moest juist dát
„ondenkbaar” zijn, omdat de Heiland zoo duidelijk
verklaard heeft, waarom de wereld nooit wezenlijk
tolerant kan zijn.

Op dezelfde eerste bladzijde lezen we nog:
„Wie de nauwkeurige gegevens van dit boek (n.l.
M. Searle Bates, „Religious Liberty, an Inquiry”. G.)
tot zich laat spreken, voelt sterker dan ooit, dat door
iedere generatie opnieuw om de meest elementaire
menselijke rechten en vrijheden geworfeld moet
worden”.

Nog geheel onder den indruk van dit sombere as-
pect, ontmoet de lezer dan, weinige bladzijden verder,
Dr Verkuyt's omschrijving van de godsdienstvrijheid,
om dadelijk daarop te vernemen, dat deze maatstaf
in het westen is gegroeid in eeuwenlangen strijd.

Men mag verwachten, dat iets, wat in het westen
is gegroeid in eeuwenlangen strijd, althans in dat
westen, minder tegenspraak zal ontmoeten dan het

geval blijkt te zijn. Immers, „iedere generatie” moet
„opnieuw om de meest elementaire menselijke re-
chten en vrijheden worstelen”. En dat dit maar al te waar
is, daarvan getuigen de graven van hen, die in onze
generatie verzet boden; daarvan getuigen en getui-
gen nog de concentratiekampen en opnieuw gaat de
worsteling tegen de vestiging van de dictatuur, die niet
alleen dreigt vanuit het oosten, maar ook grijnst daar,
waar het „tolerante” socialisme aan de „elementaire
rechten en vrijheden van den mensch” vreet.

Dat er een maatstaf voor godsdienstvrijheid in het
westen zou zijn gegroeid, meen ik te moeten betwij-
felen; de zwoele geur van rationalisme prikkelt de
reukzenen na zulk een mededeeling.

Een maatstaf voor godsdienstvrijheid en voor de
daarvan niet te isoleren andere menselijke rechten
en vrijheden IS ER. Een maatstaf is niets anders dan
een norm, waarmee iets BEHOORT overeen te
komen. De norm voor godsdienstvrijheid ligt in de
geboden Gods en aangezien de moderne en ook de
niet-moderne „wereld” de Wet des Heeren veracht
en ten onder houdt en op z'n hoogst occasioneel —
uit zelfbehoud — de werken der wet doet, moet
elke generatie christenen opnieuw worstelen om
erkenning van die norm. Daarbij ondervindt zij dan
den steun van een deel der „moderne wereld”. Maar

die steun wordt slechts verleend uit utiliteitsoverwe-
gingen, niet uit roeping van Christuswege. God ge-
bruikt de vrijheidstrijders der wereld óók in Zijn we-
reldplan, dat gericht is op het komende koninkrijk
van Jezus Christus. De communisten staan soms ook
geschaard aan de zijde van de strijders voor recht en
vrijheid. Ze stonden vaak schouder aan schouder met
hen, die om Christus' wil streden tot voor het
vuurpeloton.

Het ware m.i. aan te bevelen geweest, indien Dr V.
zijn studie was begonnen met een schriftuurlijke
fundeering van de godsdienstvrijheid. Hij doet dit
niet, maar geeft pas in het voorlaatste hoofdstuk van
zijn boek een „Proeve van theologische fundeering”.
Natuurlijk behoeft dit nog niet te beteekenen, dat Dr
V. een norm voor godsdienstvrijheid buiten de Schrift
om zou weten te vinden en dat hij nu achteraf wil
aantonen, dat de H. Schrift er óók bij aansluit, maar,
om alle misverstand te vermijden, ware het nuttig
geweest, indien de indeeling van het boek den juiste(n)
gang van het onderzoek had weerspiegeld.

Op bladzijde 11 en 12 van het boek worden een
tweetal omschrijvingen van de godsdienstvrijheid ge-
noemd, n.l. die van de Oxfordconferentie 1937 en die
van de Tambaran-conferentie.

Deze werden niet geheel bevredigend gevonden, wijl
ze uitgingen van de roeping van de Christelijke Kerk!
Ze waren niet „algemeen” genoeg en dat is, vlg.
Dr V., niet in overeenstemming met Matth. 7:12:
„Alle dingen, die gij wilt dat u de menschen zullen
doen, doe gij hun ook alzoo”. Dit beginsel komt beter
uit in de „bizonder gelukkige formuleering van het
„Joint Committee on religious liberty” in Amerika
1944”.

„Van deze waardevolle formuleeringen maakte het
noodcomité voor kerk en zending te Batavia in 1946
gebruik.....”.

En in aansluiting daaraan komt dan Dr V. (zelf
destijds lid van dat noodcomité) tot zijn formuleering
van de godsdienstvrijheid:

„Vrijheid van geweten, van godsdienstige belijde-
nis, organisatie en activiteit, inbegrepen de werk-
zaamheid onder en ten behoeve van andersdenkenden,
onder inachtneming van de beginselen van recht en
goede zeden”.

In „algemeenheid” heeft deze formuleering de zoo-
even aangeduide formuleeringen verre achter zich ge-
laten. Daarin kwamen nog restricties voor, welke het
recht opeischten voor kerken, om eigendom te bezit-
ten, wat stellig niet algemeen genoeg is voor landen,
waar men gewoon is (of van plan is) alle eigendom-
men, ook de kerkelijke gebouwen, fondsen e.d. te na-
tionaliseren.

Voorts prijkt het algemeene vooral in het slot (on-
der inachtneming enz.). In formuleeringen, welke een-
zijdig uitgaan van de roeping van de Christelijke Kerk
— dat hebben de bovengenoemde conferenties wellicht
gevoeld — komt dat ook niet te pas. De Christelijke
Kerk heeft haar roeping te vervullen, ook al gaat het
dwars tegen de onder een volk heerschende opvatting
van recht en goede zeden in.

Intusschen zij opgemerkt, dat in de door Dr V. voor-
gestane algemeene formuleering sprake is van DE
beginselen van recht en goede zeden.

Zoo is er dan een algemeene formuleering, waarvan
gehoopt mag worden, dat Mohammedaan, Hindoe, Con-
fuciaan, Boeddhist, Mormoon, Christen enz. zich er
wel bij zal bevinden.

De partijen zijn de jure en de facto gelijk!
De akker is de wereld en de zaaiers gaan uit om
te zaaien.....

Als ze zich nu maar houden aan DE beginselen van
recht en goede zeden!

Maar daar zijn de overheden voor om over die be-
ginselen te waken!

En hoe kent de Overheid die beginselen?
Nogal eenvoudig, die leest ze in de volksconscientie!

Doch dit is een aspect, dat nader onderzoek ver-
eischt.

Op blz. 262, uitgaande van Rom. 13:4: „Want zij
is Gods dienaresse, (u) ten goede”, vraagt Dr Ver-
kuyt:

„Wat is dat „agathon” (goede), waarvoor de Over-
heid moet zorgen?” En hij antwoordt:

„Natuurlijk is daarmede niet bedoeld dat goede, dat
voor God als goed geldt. Daarvan geldt het woord,
dat er slechts één agathon is, n.l. God”.

„Paulus doelt hier op het „burgerlijk goede”, het
„ethische minimum”, dat de Overheid in stand moet
houden en beschermen, opdat er eenige uiterlijke orde
en rechtvaardigheid zij in de maatschappij en de Staat,
een ethisch minimum, dat wel slechts relatieve betee-
kenis heeft, maar daarom nog niet zonder beteeke-
nis is”.

„De inhoud van dat „ethische minimum” wordt in
de Paulinische brieven niet nader geformuleerd”.

Op blz. 274/75 verzekert Dr V. nogmaals, nu met
een beroep op Calvijn, dat de Overheid alleen „een
zekere uiterlijke rechtvaardigheid en zedelijkheid”
heeft te handhaven. Hij vervolgt dan: „Het is een
„ethisch minimum” (Geesink), „opdat de ongebon-
denheid der menschen bedwongen worde en het alles
naar goede ordinantie onder de menschen toega” (art.
36 Ned. Gel. Bel.).

„Ze heeft het kwade te bestraffen en het goede te
bevorderen (Rom. 13) op h a a r t e r r e i n. Dat
terrein is zeer beperkt. Ze heeft niet met de zonde